قلعه ۵ هزار ساله در دل کویر

نارین قلعه یا به اصطلاح محلی نارنج قلعه یکی از مهم ترین آثار تاریخی پیش از اسلام است که در میبد از شهرستان های استان یزد قرار دارد و در حقیقت هسته تاریخی شهر محسوب می شود.

این قلعه ۷ طبقه با ۳ هکتار مساحت، ۴ برج گرد بلند و اتاقک های کوچک تو در تو محکم و استوار بر فراز تپه ای رسی واقع شده و نه تنها محله های میبد اشراف دارد بلکه از فراز آن تا شعاع ۱۰ کیلومتری قلعه نیز قابل دیدن است. آنچه امروز از این بنا باقی مانده، قسمت مرکزی آن است در حالی که ردپایی از برج و باروها در کوشک، نزدیک ترین روستا به قلعه دیده می شود.

طبق یافته های باستان شناسی، قدمت این بنا به هزاره سوم پیش از میلاد باز می گردد ولی مردم آن را به سلیمان نبی نسبت می دهند. البته هنوز هم بسیاری از راهروها به علت قرار گرفتن در طبقات زیرین کشف نشده است.

پیش از اسلام در دوره ساسانیان و پس از آن در دوران آل زیار این قلعه دوران با شکوهی را تجربه کرد. یکی از شگفتی های این بنا نحوه پی ریزی و ساخت شالوده آن است. برای آماده کردن شالوده، بخشی از تپه رسی تراشیده شد.

این قلعه در دوره های مختلف تاریخی به عنوان ارگ حکومتی و یا دژ نظامی مورد استفاده بود، هرچند برخی با توجه به شکل زیگوراتی بنا احتمال می دهند این محل، زمانی به عنوان مرکز مذهبی و محلی برای پرستش کاربرد داشته باشد. اطراف این قلعه خندقی بزرگ وجود داشت که هنوز هم بخش عمده ای از آن دیده می شود. در اصلی قلعه که تا دهه ۴۰ نیز پابرجا بوده با زنجیر و قرقره های بزرگی باز و بسته می شد و با قرار گرفتن تخته ای روی خندق عبور و مرور سواره و پیاده را امکان پذیر می کرد. از آنجا که این بنا به طور کامل از خشت و گل ساخته شده یکی از بناهای ممتاز و کم نظیر در ایران به شمار می رود و در سال ۵۴ در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است. روی دیوارهای کهن این قلعه آثار مرمت های گوناگون از دوره های مختلف تاریخ دیده می شود که همین مرمت ها موجب حفاظت بنا شده است.

یادداشت

اسب باهوش ایرانی را دریابیم

حالا دیگر مدت هاست که به بهانه های مختلف می توانیم حرفی برای گفتن داشته باشیم؛ بهانه هایی که از تاریخ ریشه می گیرند و قوی و پرتوان می توانند در برابر نمونه های پرجاذبه خارجی که عمری برایشان کار شده، عرض اندام کنند. جشنواره اسبچه خزری که یکی دو روز پیش پنجمین دوره اش در انزلی برگزار شد یکی از آن بهانه های قوی و محکمی است که نیازمند حمایت های جدی است. ما تازه چند دهه است که دریافته ایم اسب باستانی ایرانی منقرض نشده و همان اسب هایی که روی سنگ های آپادانا حجاری شده اند و روزگاری به عنوان هدیه ای ارزشمند از سوی پادشاهان ایران به امپراتوران پیشکش می شد، در همان روزهای دور از بین نرفته اند. کشف دوباره نژاد اسب خزری به عنوان یک نژاد اصیل ایرانی حتی روزنامه گاردین را هم به واکنش واداشت وخبر نمایش اسب باستانی ایرانی را در راتلند آمریکا گزارش کرد. اسب هایی که روزگاری برای کشیدن ارابه ها در جنگ داریوش با رومی ها به کار گرفته شده بودند در گمنامی در روستاهای شمال کار می کنند تا بانویی آمریکایی به نام لوییز که به نام بانوی اسبچه خزری مشهور شده آنها را مورد توجه جدی قرار داد. اما از آن دوران بیش از ۴۰ سال می گذرد و حالا در شرایطی که سوارکاری به یک ورزش پرهیجان و پولساز امروز بدل شده و سالیانه میلیاردها دلار برای کشورهای فعال در این عرصه ها درآمدزایی می کند، جا دارد تا چشم ها را بشوییم و جور دیگری نگاه کنیم. درست است که برگزاری پنجمین جشنواره ملی اسبچه خزری برای خودش یک افتخار بزرگ است اما باید عرصه ها را فراخ تر دید و برگزاری مسابقات بین المللی را در افق دید قرار داد. شناسایی اسب های ایرانی و شناسنامه دار کردن آنها به صورت علمی از مهم ترین قدم هایی است که باید در این زمینه برداشته شود. با برگزاری مسابقات بین المللی و از طریق پرورش، نگهداری و صادرات اسب، برگزاری مسابقات منطقه ای در رشته های استقامت و پرش و فعالیت باشگاه ها، هزاران فرصت شغلی زیبا و در ارتباط با زیست بوم منطقه شمال در انتظار جمعیت جویای کار است. بهتر است از طریق فرهنگ سازی کاری کنیم که پولی را که صرف خرید اسب های خارجی می شود تا گروهی با نشستن برآنها به حس عمیق تفاخر دست یابند، صرف خرید اسب هایی شود که از دل تاریخ ایران برآمده اند. فراهم آوردن بازارهای فروش و حذف مصنوعیت فروش این اسب ها نیز گامی دیگر برای حمایت از افرادی است که همه هم و غم خود را در این راه گذاشته اند. فراموش نکنیم که ۲۰ کشور جهان با تکثیر گونه هایی از این اسب در حال برنامه ریزی های عریض و طویل در این زمینه هستند. از آنها عقب نمانیم.

مشاهیر

نظامی گنجوی

حکیم جمال الدین ابومحمد گنجه ای (گنجوی)، از سخنوران و بزرگان شعر و ادب فارسی در قرن ششم است. هر چند از زندگی او اطلاعات دقیقی در دست نیست ولی به نظر می رسد سال تولد او ۵۳۰ هجری است. وی بیشتر عمر خود را در گنجه گذرانید و تنها یک بار به دعوت قزل ارسلان سفر کوتاهی به آن دیار داشت.

نظامی در توصیف طبیعت و داستان سرایی از نیروی تخیل و تشبیه و استعاره های زیبا و استادانه کمک گرفت و موفق شد شعر تمثیلی را در زبان فارسی به کمال برساند. از شاعران معاصر او می توان به خاقانی اشاره کرد که سال ۵۹۵ در مرگ نظامی مرثیه ای سرایده است.

نظامی به جز دیوان خود دارای ۵ مثنوی مشهور به نام پنج گنج یا خمسه نظامی است. نخستین مثنوی، گنج الاسرار نام دارد. از دیگر مثنوی های او می توان به خسرو و شیرین و لیلی و مجنون اشاره کرد.

البته اصل داستان خسرو و شیرین مربوط به اواخر عهد ساسانی است. لیلی و مجنون نیز از داستان های قدیمی اعراب بود که نظامی هنگام سرودن، تغییراتی در داستان ایجاد کرد. بهرام نامه یا هفت پیکر نیز مثنوی دیگری است که نظامی راجع به داستان بهرام گور سروده است. اسکندرنامه پنجمین مثنوی از پنج گنج محسوب می شود که خود شامل ۲ بخش شرفنامه و اقبالنامه است.

از اشعار اوست:

مجنون غریب دل شکسته/ دریای زجوش تانشسته
یاری دو سه داشت دل رمیده/ چون او همه واقعه رسیده
با آن دو سه یار هر سحر گاه/ رفتی به طواف کوی آن ماه

برنامه هفتگی

جشنواره جایزه ادبی اصفهان

پنجمین دوره جایزه ادبی اصفهان در ۴ بخش اصلی، بخش ویژه کودک و نوجوان، بخش ویژه نقد ادبی و بخش ویژه سال اتحاد ملی و انسجام اسلامی، ۲۱ آذر ماه امسال برگزار خواهد شد.

در بخش اصلی جشنواره مجموعه داستان و رمان هایی پذیرفته می شود که چاپ نخست آن در سال ۸۵ باشد. علاقه مندان به شرکت در این جشنواره می توانند آثار خود را تا نیمه آبان ماه امسال به دبیرخانه جشنواره واقع در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان ارسال کنند.

اسب مینیاتوری ایران

چشم دوخته به پهنه وسیع دشتی که در انتها به علفزارهای بزرگ آسیای مرکزی می رسید. پیکرک سفالین کوچکی به شکل اسب در دست و ذهنی غوطه ور در هزاره های پیش از تاریخ... زمانی که اسب یکی از مهم ترین عناصر زندگی ساکنان این دشت ها بود

اسبچه خزر که به اسب مینیاتوری معروف شده از نظر ظاهری دارای همان تناسب اندام یک اسب بزرگ است. قدمت نژاد این اسب که از نژادهای اصیل ایرانی است به ۳ هزار سال پیش می رسد.

برای علاقه مندان به رشته اسب سواری و پرورش اسب جای تعجب ندارد اگر گفته شود کشف اسب خزر یکی از هیجان انگیزترین اتفاقات در زمینه اسب در قرن بیستم بود. اسبچه خزر از شاهکارهای خلقت و در آفرینش بی نظیر است. این حیوان با وجود قدی کوتاه یعنی ۹۰ تا ۱۲۰ سانتیمتر، به یک اسب با تناسب بدنی کامل شباهت دارد.

تا پیش از این، تصوری که وجود داشت این بود که اسب خزری از هزار سال پیش منقرض شده، حال آن که امروز این گونه رایکی از ۴ تیره اصلی اجداد اسبان خونگرم امروزی جهان می دانند. این نژاد از هوش سرشاری برخوردار است و فراگیری سریع و آسان رفتارهای آموزشی از ویژگی های اصلی آن است. همین ویژگی ها در کنار خلق و خوی مهربان، اسبچه خزری را در زمره یکی از بهترین نژادها برای سوارکاری و آموزش آن به کودکان در جهان قرار داده است.

اما به مصداق همان مثال معروف فلفل نبین چه ریزه... آموزش و تربیت این نژاد در باشگاه های سوارکاری نشان داد که این نژاد از توانایی خاصی در زمینه پرش نیز برخوردار است و حتی در بسیاری از موارد می تواند با اسب های بزرگ نیز رقابت کند.

در ایران اما خانم لوئیز فیروز برای نخستین بار به این نژاد توجه کرد و متوجه تفاوت های آن با اسب های موجود شد. به همین دلیل است که او را احیا کننده اسبچه خزر نامیده اند. علی گلشن در کتاب اسب ترکمن درباره لوئیز فیروز می گوید: «یکی از افرادی که تحقیقات بسیاری را درباره اسب در ایران به انجام رسانده، لوئیز فیروز است. او در سال ۱۳۳۶ با یکی از شاهزادگان قاجاری ایران، ازدواج و همراه او به ایران سفر کرد. او با کمک همسر خود و با توجه به علاقه ای که به اسب و سواری داشت مرکزی را به نام نوروز آباد در تهران، برای سواری فرزندانش تأسیس کرد.»

لوئیز همواره به دنبال اسبی کوچک اندام بود که برای سواری کودکان مناسب باشد. سرانجام، جست و جو و کنجکاوی او در این باره منجر به کشف مجدد نژادی شد که قدمتی هزاران ساله داشت. او با پشتکار فراوان توانست اسبی را به دنیا معرفی کند که دارای ارزش فراوانی بود. او این اسب منحصر به فرد را که به مینیاتور اسب عرب شباهت دارد، اسبچه خزر نامید.

علاقه بسیار او به اسب های ایرانی، زمینه تحقیقات وسیع او درباره اسب های مناطق مختلف ایران شد. لوئیز فیروز برای انجام مطالعات خود بر روی این اسب ها مزرعه ای را در یکی از مناطق ترکمن نشین ایران، واقع در روستای قره تپه شیخ از توابع شهرستان کلاله خریداری و مطالعات خود را بر روی این اسب ها آغاز کرد. زندگی با ترکمانان و مطالعه دقیق او بر روی اسب ها نکات بسیاری به او آموخت.

او برای تکمیل تحقیقات خود و با همکاری مراکز و متخصصانی از جمله باستان شناس مجاری دکتر ساندر بوکینی و دکتر گاس کتران از دانشگاه کنتاکی، مطالعات باستان شناسی و ژنتیک بر روی اسب ها انجام داد. ایران یا همان گونه که در تاریخ ثبت شده «پارس» یکی از شاخص ترین اقوام مشرق زمین بود که در مسیر زندگی روزمره خود در روند تکاملی اسب شرقی نقش ویژه ای ایفا کرد. در شمال شرقی پارس سه زیرگونه از اسب های وحشی وجود داشت که مبنای تکامل اسب های شرقی محسوب می شوند. این اسب ها عبارتند از: اسب های لاغر و باریک اندام ترکمن. اسب های متوسط القامت سکایی و اسب های کوچک اندام کوهستانی. فسیل هایی که در این مناطق به دست آمده است دلیلی بر اثبات وجود آن ها در این مناطق در گذشته دور است. این اسب ها امروز نیز وجود دارند و به حیات خود ادامه می دهند و ما آن ها را به نام اسب ترکمن، یابو و اسبچه خزر می شناسیم.

پراکندگی و توسعه جمعیت اسبچه خزر را می توان در وسعتی از گپه داغ در رشته کوه البرز تا کوه های زاگرس مشاهده کرد. این اسب از نخستین اسب هایی است که از سوی سومری ها که در ناحیه خوزستان امروزی زندگی می کردند رام شد. این اسب در دوره اشکانیان و ساسانیان در خدمت انسان بود و به تدریج اهمیت خود را از دست داد و به دست فراموشی سپرده شد.

در سال ۱۹۶۵ پس از سال ها، این گونه اسب در گله های نیمه وحشی در سواحل دریای خزر دیده شد. جانورشناسان از این امر به عنوان یک بازگشت ژنتیکی یاد می کنند. همین امر منجر به تلاش هایی برای افزایش نسل این اسب شد. به این منظور بین سال های ۱۹۶۵ تا ۱۹۹۳، ۳۰ رأس از این اسبچه ها به خارج از کشور صادر و نام ۱۲۰۰ رأس از آنها در انجمن بین المللی اسبچه خزر واقع در انگلستان ثبت شد.

کشورهای آمریکا، زلاندنو، فرانسه، سوئد، نروژ و ایران نیز دارای چنین انجمنی هستند.

محدوده پراکندگی اسب سکایی از شمال شرق ایران شروع شده و تا سیبری در شمال و از غرب تا اروپای شرقی ادامه دارد. اگر چه امروزه تعداد کمی از این نژاد باقی مانده، اما این تعداد خالص هستند. به احتمال قوی باید گله های بزرگی از این اسب ها در قزاقستان وجود داشته باشند. در ایران باستان از این اسب ها برای باربری و حمل ونقل استفاده می شد.

پراکندگی گله های اسب ترکمن از ساحل شرقی دریای خزر شروع شده و تا دامنه های شمالی البرز ادامه دارد و از کپه داغ تا کوه های تیمان شان نیز گسترش دارد. در تمامی این مناطق این اسب ها دارای همان مشخصه های فیزیکی و ساختار اندامی هستند که در اسب های ترکمن امروزی دیده می شود؛ اندام باریک با ساق های بلند و بدن قوی. حجاری های موجود در قزاقستان و نقاشی های سبوها و تنگ های یونانی مبین این ویژگی هاست. فراوانی این اسب در گذشته چشمگیر بود ولی امروز تعداد بسیار کمی از آنها باقی مانده اند.

در زمان پادشاهی داریوش سالانه تعداد ۲۰ هزار رأس از این اسب به ممالک دیگر صادر می شد که این تعداد امروز به ۴۰۰ رأس در سال کاهش یافته است. از عمده ترین دلایل این انقراض را می توان وارد کردن اسب های ترابرد و عدم شرکت اسب های ترکمن در مسابقات اسب دوانی دانست. اسب های ترکمن در حقیقت اجداد اسب های تیزتک و چالاک امروزی مشرق زمین هستند.

در سال های اخیر احیای «اسبچه خزر» به منظور جلوگیری از انقراض این نژاد با همکاری دفتر کمک های سازمان ملل و انجمن اسب و فرهنگ به اجرا در آمده است

اسبچه خزر نخستین جد اسب های مشرق زمین است و بعد از آن یابو و اسب ترکمن جای دارند. بعد از این سه تیره، اسب های کرد را می توان پدر اسب های دو خون مشرق زمین محسوب کرد. این اسب را در گذشته های دور به نام آشوری، پارتی و ساسانی می شناختند.

اسب های دو خون شرقی تلفیقی از اسبچه خزر، یابو و اسب ترکمن هستند. در یک تقسیم بندی ژنتیکی که در مقیاس ۱ به ۱۰ صورت گرفته است یابو دارای ۹ شاخص ژنتیکی و اسبچه خزر و ترکمن دارای ۸ شاخص هستند. خط ارتباطی که از ترازهای اسب بومی پارسی، ترکمن و اسب های استپ های روسیه رسم شده مستقیماً به ترازهای اسب های امروزی یعنی یابو، ترکمن و اسبچه خزر متصل می شوند.

در سال های اخیر احیای «اسبچه خزر» به منظور جلوگیری از انقراض این نژاد با همکاری دفتر کمک های سازمان ملل و انجمن اسب و فرهنگ به اجرا در آمده است. در این طرح ایجاد مجموعه سوارکاری و ورزشی برای اسبچه خزر در زیستگاه اصلی آن یعنی شمال کشور و همچنین برگزاری مسابقات و ایستگاه تولید مانند این اسب و در نهایت ایجاد بازار داخلی برای استفاده از اسبچه خزر برای ایستگاه های تماشا و کاربری هایی مانند کالسکه سواری مد نظر بوده است.

دکتر «جلال میریان» عضو هیأت رئیسه انجمن اسب و فرهنگ در این باره می گوید: «این طرح با همکاری دفتر کمک های مردمی سازمان ملل (G.E.F) و به منظور جلوگیری از انقراض اسبچه خزر به عنوان یکی از اصیل ترین نژادهای اسب در ایران انجام می گیرد.» با اجرای این طرح، ایران نخستین کشوری است که اقدامات فرهنگی را به منظور حفظ و احیای نژادهای اصیل اسب در جهان انجام می دهد.

به گفته میریان مرحله ابتدایی این طرح در منطقه فومنات که زادگاه اصلی اسبچه خزر محسوب می شود آغاز شده و در صورت نتیجه مثبت، علاوه بر افزایش تعداد این مراکز در شمال کشور، این طرح در مورد دیگر نژادهای اصیل اسب در کشور نیز اجرا می شود.

در حال حاضر ایران حدود ۲۰۰ رأس اسبچه خزر ثبت شده دارد و همین تعداد نیز در جنگل های شمال پراکنده هستند.

«علی منصوری راد»، مسئول انجمن اسب و فرهنگ زیست بوم از منطقه فومنات گیلان به عنوان زیستگاه اسبچه خزری یاد می کند و انجام این طرح را در تاریخچه فرهنگی اسب ایران بی نظیر دانسته و می گوید: «اجرای این طرح در دنیا کم نظیر بوده و می تواند به عنوان الگویی برای دیگر نژادهای اصیل به کار گرفته شود.»

حال که نزدیک به چهل سال از زمان کشف اسبچه خزری گذشته با استفاده از آخرین پیشرفت ها در زمینه بررسی دی. ان. ای، زیرگونه های دیگری از این نژاد کشف شده که می توانند تنوع ژنتیکی و بقای این نژاد را تضمین کنند.

سرزمین من

عکس: محمد بازکار

کودکانه

خورشید در خشان، نسیم خنک، صدای زنگوله گوسفندهای گله، طعم خوب ماست چکیده، لذت زندگی اینجاست. کودکان امروز، وقت بازی حالاست

زیر گنبد کبود

گروهی از کشاورزان و تولید کنندگان نخبه بروجردی پایان هفته گذشته از بزرگترین پایانه گل و گیاه کشور در تهران بازدید کردند. این بازدید در قالب یک توریک روزه به صورت کارگاه آموزشی، ۴۰ نفر از نخبگان بخش تولید و کشاورزی بروجرد را با کیفیت گلخانه های تهران آشنا کرد. تبادل و انتقال تجربیات و آشنایی با تکنولوژی مورد نیاز پرورش گل در جهت اقتصادی کردن بخش باغبانی و کشاورزی هدفی بود که این تور پیش روی خود قرار داده بود.

□□□

تیم بانوان آذربایجان شرقی مقام نخست نخستین دوره مسابقات کونگ فوی قهرمانی باشگاه های جهان را از آن خود کرد. در این رقابت ها که روز جمعه با حضور ۲۰ ورزشکار منتخب از کشورهای ترکیه، عراق، پاکستان، جمهوری آذربایجان، افغانستان و ایران در شهر زنجان انجام شد تیم های زنجان و دانشگاه آزاد اسلامی، دوم و سوم شدند.

□□□

۳ هزار نفر از جمعیت مبتلایان به دیابت در استان قم عضو انجمن خیریه دیابت هستند. هرچند این تعداد حدود ۱۰ درصد از کل بیمارانی را در برمی گیرد که از بالا بودن قندشان آگاه هستند، اما مسئولان معتقدند با فعالیت جدی و گسترده انجمن می توان عضویت افراد را افزایش داد. این انجمن از سال ۷۹ در استان قم شروع به کار کرده، اما چند ماهی است که با تلاش جدی در صدد شناسایی مبتلایان استان برآمده است. مبتلایان به دیابت با عضویت در انجمن می توانند از ۱۸ نوع خدمت رسانی مختلف از جمله ویزیت رایگان، وام قرض الحسنه برای درمان، کلاس های ورزشی و تغذیه، استفاده از جزوه های آموزشی و... استفاده کنند.

□□□

جشنواره سراسری دف نوازی «دف نوای رحمت» از دوره های آینده در سطح بین المللی برگزار می شود و پذیرای تکنوازان و گروه های دف نواز کشورهای حوزه خلیج فارس خواهد بود. جشنواره دف نوای رحمت که از سال ۸۴ در سطح استان کردستان کار خود را آغاز کرده است در سال بعد نیز با حضور نوازندگان منطقه غرب کشور برگزار شد. سومین جشنواره سراسری دف نوازی جمعه با اعلام اسامی تکنوازان و گروه های برتر به کار خود خاتمه داد. این جشنواره، دبیرخانه ای دائمی به راه انداخته است تا در طول سال نیز پذیرای آثار دف نوازان باشد.

کتابکده

کرخه سرزمین آرام

در کتاب «کرخه سرزمین آرام»، سد کرخه و جاذبه های تاریخی اطراف آن مورد توجه قرار گرفته است. در یادداشت نخست کتاب، حسین رنجبران به عنوان مجری طرح کرخه از نیاز به آب و ضرورت آن در طول زندگی بشر نقبی به مهار آب و ساخت سد زده و از سدها به عنوان قدیمی ترین تأسیسات ساختمانی که انسان ها برای رفع نیازهایشان آنها را به وجود آورده اند، یاد کرده است.

او اشاره ای به سدهای قدیمی ایران دارد و عمر چندهزار ساله آنها را دلیلی بر کارآیی گذشتگان ما با وجود امکانات علمی، تحقیقی و فنی محدود آن زمان و در نوع خود شاهکار می داند. ساخت بزرگ ترین سد تاریخ ایران، یعنی سد کرخه در این میان به عنوان یکی از مهم ترین گام هایی که در این زمینه برداشته شده اهمیتی ویژه می یابد و در کنار سدهای برجسته دیگری که در سال های اخیر ساخته شده اند نام ایران را در ردیف پنج کشور اول جهان در زمینه سدسازی جهان قرار می دهد. در این کتاب با مروری بر تاریخچه سد سازی در ایران از کهن ترین سازهای معماری ایرانی یاد شده و معبد چغازنبیل به عنوان نخستین بنایی که با حوضچه آب کار انتقال آب به داخل شهر سلطنتی را عملی کرده، مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش دیگری از این کتاب به سد سازی دوره پیش از اسلام و پس از اسلام اشاره شده و سپس انواع سدهای جدید معرفی شده اند. یک دهه تلاش برای ساخت سد کرخه سر فصل دیگری از این کتاب را تشکیل می دهد. جاذبه های تاریخی اطراف کرخه نیز در این میان به دست فراموشی سپرده نشده و جاذبه های خوزستان به تفصیل بررسی شده است.

این کتاب به دو زبان فارسی و انگلیسی، در ۱۵۰ صفحه و با استفاده از کاغذ گلاسه، توسط انتشارات ویژه نشر در سال ۱۳۸۵ منتشر شده است.

روزنامه ایران بر آن است تا در این ستون به طور ثابت به معرفی کتاب هایی بپردازد که گوشه هایی از تاریخ، ادب و فرهنگ و جاذبه های این سرزمین را می نمایاند.

از این رو همه ناشران و نویسندگان محترم که تمایل دارند اثری که پدید آورده اند در این ستون معرفی شود می توانند ۳ نسخه از اثر مورد نظر را به نشانی تهران- خیابان شهید صابونچی، کوچه ایازی، پلاک ۹۴، تحریریه روزنامه های استانی ارسال کنند.